

„EDINOST“

izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob **torških, četrških in sobotah**. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jeden mesec . . . f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . . . 3.— „ 4.50 za pol leta . . . 6.— „ 9.— za vse leto . . . 12.— „ 18.—

Naročnine je plačevati naprej na naročbo brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Posamično številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč., izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Oglasi se računajo po tarifu v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulice Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema **upravišče** ulice Molino piccolo št. 3. II. nadst. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst. Odprište reklama cije so proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„V edinosti je moč“.

Občni zbor pol. društva „Edinost“ — razpuščen.

(Dalje).

Živim zadoščenjem se moramo spominjati letošnjih dopolnilnih volitev v Istri v političnih okrajih Volosko in Mali Lošinj. Zgodovina oziroma povod tem volitvam je znan čestitim zborovalcem. Te dopolnilne volitve so bile posledica najgršega političnega nasilstva. Res, pristneje ni možno označiti naših nasprotnikov istrskih nego so označeni v dejstvu, da so se morale vršiti te volitve. Mi ne obžalujemo tega, kajti tako je dobil naš mukotrpni narod priliko, da si je na najsijajnej način osvetlil lice pred vsem svetom. Soglasno izvolitvijo prejšnjih poslancev odgovoril je v lapidarnem številu na dogodivšo se mu krivico. Klobuk raz glavo pred takim narodom!

Neprestano smo se brigali za razne občinske volitve po Istri ter šli na roko somišljenikom našim, dobro vedé, da je občina temeljni kamen vsemu političnemu življenju naroda. Tudi v bližnji bodočnosti se bode vršilo več takih volitev in dolžnost je našemu društvu, da pomaga ljudstvu v tej težki borbi za izvedenje načela: vsak bodi sam gospodar na svoji zemlji.

Pod konec tega društvenega leta izvršil se je dogodek, ki je dalekosežna važnosti tudi za naš politični razvoj: imenovanje novega pastirja škofiji tržaško-koperski. Isti uplivi, ki toliko silno kolikor neopravičeno tišče v našo cerkev, isti uplivi so delovali vsemi silami, da bi prišel na škofovsko stolico tržaško mož, ki bi jim odprl na stežaj vrata naše cerkve, da bi mogli tudi hram božji, hram jednakega prava za vse, zlorabljeni za svoje raznarodovalne, torej krivične namene. Zaman jim je bil ves trud. Previdnost božja in modrost Nj. Veličanstva poklicala sta na stolico tržaško moža, o kojem se nadejamo neporušno vero, da boče ljubeč, skrben in pravičen oče in voditelj nam vsem. V imenu Hrvatov in Slovencev kličemo novemu vladiki tudi na tem mestu: Dobro nam došel, vrhni naš dušni pastir!

Slednjič nam je zadovoljstvom omeniti tudi razvoja našega društvenega glasila. Svojim nezavisnim, stvarno neizprosnim, v formi kolikor le možno blagim postopanjem pridobil si je naš list že precej prijateljev tudi izven Primorske. Še bode trebalo mnogo naporov in žrtev, da privedemo list do vsaj relativne popolnosti. Ali to lahko rečemo, da se je tudi v minolem letu izdatno delovalo za ta cilj. Grešili bi pa, ako ne bi se na tem mestu hvaležno spominjali moža, ki razmerno se svojimi močmi ogromno žrtvuje za razvoj našega lista. Spominjati se moramo tega moža, kajti njegovo delo v tem pogledu je nehvaležno: zahteva žrtev in nikdo je ne vidi in poštev. Ta mož je gospod odvetnik in naš odbornik dr. Gustav Gregorin. Hvala mu!

Tako smo povedali, kar smo smeli povedati o življenju v minolem letu; reči bi bilo še marsikaj, toda razni oziri, bodisi stvarni, bodisi osebni, nas silijo da zamolčimo marsikaj. Poreče nam morda kdo: kje pa so vspehi vašemu delu? Gospoda slavna! Vidnih političnih vspehov nimamo pričakovati ob sedanjih odnošajih in vsa naša borba mora biti le bolj defenzivne naravi proti nasprotnikom, in vzgojevalne gledé na lastni narod. Krivo bi bilo misliti, da govori iz nas le črni pesimizem. Tu vidimo pred seboj več gg. poslancev. Njih vprašajte, ako hočete vedeti, kakó težaven je boj proti temu zistemu, kakó težko je kaj iztisniti iz istega za našo stvar. Tudi njim je gotovo volja najboljša, tudi oni store, ker je v njih moči, a tudi njih delu so na poti — odnošaji. Tem našim odnošajem veljaj naša borba. Toda za tako borbo treba, da vcepimo narodu prepotrebno odorno silo, da ga vsposobimo za tako težko borbo. To pa dosežemo le na ta način, ako dovedemo narod do gospodarskega osamosvojenja in političke zrelosti in narodne samozvesti. V tej smeri se mora gibati naše delo, ako hočemo, da kakor narodna skupina dosežemo jasnejših dni. Ta naloga in dolžnost pa veže poleg političnega društva tudi

vse zavedne rodoljube brez izjeme in v prvi vrst slovensko razumništvo. Le tako mora vsakdo razumevati nalogo političnega društva in svojo lastno dolžnost!

Bog in narod!

(Pride še.)

Poslanec Pernerstorfer o političnem položaju.

(Dalje)

Govornik je zatem jako ostrim sarkazmom kritikal našo konstitucijo. Rekel je, da se vse one lepe stvari, ki so zajamčene na papirju v državnih temeljnih zakonih, more primerjati krasni ouverturi koje slabe opere. Glasba v ouverturi obeča jako mnogo in krasnih stvari, toda glavna stvar, opera sama ne velja ničesar. Tolmači je zatem, kakó so v Avstriji nastojali in še nastojajo popravljati našo konstitucijo. Omenil je nesrečnega „koalicijskega ministerstva“ in poskusov za presnovo volilnega prava. Vsi ti poskusi pa še z daleka ne kažejo na to, da državljani pridobé svobodo, kakoršna jim gre. S tem je govornik prešel na opisovanje takozvane „svobode“, kakoršna je v Avstriji in primerjal to svobodo z ono na Angleškem. Na Angleškem, rekel je, sme sleherni, kadar in kjer mu je drago, sklicevati ljudske shode, namreč: ne treba mu družega, nego da stopi na ulici ali na trgu na koje vzvišeno mesto in prične govoriti. Mimoidoči ljudje se ustavijo in ga poslušajo. Ako jim je dotični govor povšeči, postojé nekoliko časa, ako jim ne ugaja, gredo dalje. Pri nas pa je treba vsak tak shod prijaviti oblasti pismeno in seveda mora biti dotična prijava kolekovana. Kolek namreč igra pri nas zelo važno ulego — Ako na Angleškem, nadaljeval je Pernerstorfer, koji govornik v javnosti napada ministre in jih takorekoč mesari z besedo in ako te napade čuje koji policist, reče sam pri sebi: „Ta zabavlja na ministre; kaj to meni mari? To se tiče ministrov!“ Vidite, pri nas pa je v tej stvari nekoliko drugače. (Veselost in odobravanje.)

„So oče doma?“ je vprašal debeluhar dalje in se naglo, brez kakega dovoljenja, posadil na široko klop, ki je komaj ustrezala njegovi želji. Videti je bilo, da je star znanec.

„Da, doma so, v uradu imajo še nekaj opravila, potem pa pridejo sem!“

Ema je vezla dalje ne meneča se veliko za prišleca, ki se je, ako ni bilo drugače, tudi sam zabaval.

„Prav, prav! Hu — kaka vročina je, mislil sem, da zgorim. Danes sem se pa pošteno izpotil.“

Onemu se je poznalo, kako se je utrudil. Dihal je naglo, zasopljeno, z robcem pa si je neprenehoma brisal potno čelo, na katero so vedno lezle potne kapljice.

„Čemu pa ste prišli peš, g. Trdin?“

„Hlapec je šel v mesto po Stojana, drugi par konj pa ima dovolj dela doma. Mislil sem si tudi, pot ni dolga, grem lahko peš. Hu, kako mi je vroče. Ti vrazja reč!“

„Toraj pride Stojan vendar domov?“, začudila se je Ema, da je Trdin lahko spoznal, kako jo zanima.

„Dvamesečni dopust je dobil, sedaj že poročnik!“ Malomarno je govoril Trdin, a si toliko marljivo brisal mokri, s krvjo zaliti obraz.

(Pride še.)

PODLISTEK.

1

Njen idejal.

Novela. — Spisal Srečko.

Mädchen mit dem rothen Mündchen,
Mit dem Äuglein süß und klar.
Du mein liebes kleines Mädchen,
Deiner denk ich immerdar.
Heine.

Mlada, vesela, živahna, neizkušena, sama plemenita, sodila je o svetu plemenito; ne pozna joča istega prevare in hudobije. Sodila je vsako stvar po sebi, a naposled je prišla vendar-le do spoznanja.

Doma iz dobre hiše, — oče jej je bil okrajni sodnik v našem trgu — je bila tudi zadostno vzgojena. Vedla se je fino, v družbi ljubko. Znala je biti prijazna, otročje-poredna, včasih pa tudi možko-resna; k vsem pa jej je tako dobro pristojal nje uzorni, nežni obraz. Saj sem i jaz včasih rad zrl te modre, velike oči, ta krasni, rožnati obrazek, sredi katerega je tako prešerno čepel mali, topi nosek, da bi ga bil človek kar —, te bujne prsi, ta vitki, prožni stas. In če se mi je nasmejala le malo, divil sem se ljubkim ličnim jamicam in demantno svetlim zobčekom.

Bila je oboževaltjica Heimbürg- in Marlittovke, čitala je rada njijine romane; in njena domišljija se je še pozneje bavila z onimi junaki,

ki so bili vsi veliki, krepki, poleg tega seveda lepi, katerim je tako lepo pristojala krasna, mnogobojna uniforma in ki so bili vsi tako dobrosrčni, da se nikdar niso lagali svojim izvoljenkam.

Včasih, kadar je Ema sedela sama na vrtu v kostanjevi senci, naslanjala je glavico na bele lakti in mislila kaj prijetnega. Visok bo moral biti, uniforma je neizogibna, lep, zabaven, sploh vse lastnosti bo moral posedati, potem bo ona srečna. Tako si je Ema ustvarila svoj idejal.

I.

Oblečena v svetlobno bluzo sedela je v mali, senčnati lopi pri vhodu vrta in vezla v surovo svilu umetne cvetke in druge okraske. Urno je vbadala z drobno iglo v mehko tkanino in jednako merno počivala. Blížal se je od mamá god. Ker pa je bila njena vsakoletna navada, da je poklonila materi ob tisti priliki kaj v hvaležen spomin, trudila se je, da bi dovršila kmalu delo. Izraz zadovoljnosti opazal se jej je na mehkem obrazu, čim bolj se je delo bližalo k zvršetku.

Ob vhodu obstal je dobrorejen, krepak gospod, otirajoči si znoj z modrim robcem raz vroče čelo. Sopihal je kakor meh in dokaj časa je trajalo, predno je spravil iz sebe pozdrav:

„Moj naklon, gospica!“

Ema ga je pogledala iznenadeno, priklonivša se mu komaj vidno.

Potem imamo v Avstriji tudi takozvano „tiskovno svobodo“, ali „svobodo besede“. Kakó pa je s to svobodo? Znano vam je, da mora pri nas vsaka tiskovina, vsak časnik k državnemu pravdniku na cenzuro. Sedaj pa pomislite, koliko časopisov mora mož prečitatí sleherni dan v velikem mestu, kakor n. pr. na Dunaju in koliko budalostij mora čitati pri tem! Ni se torej čuditi, da se možu mora kar vrteti v glavi! Pride mu sedaj koji list v roke in on niti ne ve več prav, kaj čita. Sedaj si misli: „Ako ta-le stvar zasluži, da bi jo zaplenil, a jaz je ne zaplenim, potem se zamerim svojim višim in to mi utegne škodovati v moji karijeri. Če pa ni vzroka zaplembi, a jaz zaplenim vse jedno, kdo mi more kaj, kaj se mi zgodi hudega? Torej — zaplenim o!“ In tako zaplenjuje veselo po noči, zaplenjuje po dnevu. Vidite, to je „svoboda tiska“. (Veselost.)

Potem bi vam pokazal samo še z jednim vzgledom, kakšna je svoboda govora na Angleškem. Nek mladenič je bil namreč nekje javno govoril, da je vsa angleška država slabo osnovana, da jo je treba prekucniti. Pripeljali so ga pred sodnika. Le-ta je vprašal mladeniča: „Ali je res, da ste vi vse to govorili, kar se vam očita?“ Mladenič, ponosen na to, da je sploh v svojem življenju že „nekaj rekel“, odgovoril je moško: „Da, res sem jaz to govoril!“ Sodnik mu je na-to rekel: „Jaz vas rešim obtožbe. Sedaj pa pojdite, in — prekucnite državo!“ (Veselost.)

Baš tako je velik razloček med Angleško in našo državo gledé osebne svobode. V naši državi sti dve osebi, ki imati veliko važnost in ti dve osebi ste: redar in pa orožnik. (Veselost.) Ti dve osebi morate spoštovati, ako ne marate imeti neprilik in sitnostij, celó morda hišnih preiskav. — Gosp. poslanec je zatem omenil, kako redke so na Angleškem hišne preiskave in da se mora uradnik, ki ima nalog izvesti jih, izkazati s poveljem, v kojem je naveden tudi vzrok preiskavi. Ako nima tega povelja in se mu stranka vsled tega upre, ter bi bil pri tem uradnik ranjen, ali pa celó ubit, ni ga sodišča na Angleškem, ki bi zaradi tega obsodilo dotično stranko.

(Pride še.)

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 7. julja 1896.

Iz Ljubliane nam piše jeden naših dopisnikov 6. t. m.: Meni ne prihaja niti na misel, da bi ljubljanskim „nemško-nacijonalcem“ izkazoval čast v predalih „Edinosti“; le par besed naj zapišem o teh političnih srajčnikih! Odkar je prejšnja „združena nemška levica“ jela snubiti po Češkem in drugod nemškonacijonalne neveste, postale so tudi pri nas nekatere „nemške“ žabe ošabne in so se jele napihovati. Ne boji se jih seveda nihče, ker jih je komaj dva ducata, ali usajajo se pa vendar! Kranjski nemški liberalci in nacijonalci so politični kukci, ki kvakajo, kakor slišijo druge, največkrat pa slišijo tudi — travo rasti. Sicer so to čiste pohlevne živalice, ti politični srajčniki, ali za ometavanje slovenskega imena so kakor ustvarjeni. Danes jim ne ugaja deželni predsednik Hein, jutri jim ne bo ugajal župan Hribar, čez 14 duij bodo repenčili se nad Badenijem itd.; kakor hitro pa kdo kihne na glas, se pa poskrijejo kakor polhi po duplih. Duševna njiva in zelje sta tem srajčnikom zdaj „Ostdeutsche Rundschau“ in „der dumme Kerl von Cilli“ — ter politična vlačuga „Deutsche Wacht“. — Malokdaj se pečamo ljubljanski Slovenci s temi domačimi političnimi Nemci; če smo se jih danes dotaknili, zgodilo se je to zato, da jim damo znamenje, naj se lepo mirno vedejo, inace sprevidita Baden in Hein, da se jim na Kranjskem res vse predobro godi: Also nur schön ruhig meine Herrschaften!

K položaju. Iz Lvova sem je došla vest, ki je skrajno razburila zlasti vse one, ki še ne vedó, koja ladija jih prepelje v novi parlament. Omenjena vest nam napoveduje bližnje razpuščenje državnega zbora in nove volitve že za jesen. Občinska predstojništva da so že dobila, oziroma da skoro dobé ukaz, da naj takoj prično s pripravami za sestavo liste volilcev za novo V. kurijo. Parlamentarci, ki so v dotiki z vladnimi krogi, pričakujejo novih volitev celó že za september.

Tako se je glasila vest, napovedujoča burnih

časov za bližnjo bodočnost. Mi smo vendar zmajevali z glavo, ko smo čitali vse to, ker nas že zdravi instinkt sili k domnevanju, da letos ne bode še volitev v državni zbor, ker se nam zdi prav verjetno, da bi vlada hotela razpuščati tak poslušen parlament, predno prav mora. Seveda bi ga morala, ako bi hotela ustreči zakonom — kako naj povemo, kar mislimo?! — recimo: parlamentariške taktosti in morda tudi morále. Kajti: kakor hitro je bila sklenjena prememba volilnega reda, pripoznano je s tem, da isti ni bil umesten in pravičen, a logično moramo zopet trditi, da bi bila dolžnost parlamentu, izvoljenemu na podlagi pripoznane neumestnega volilnega reda, da se umakne s pozorišča novemu parlamentu, to pa tem bolj, kadar so posebno važna vprašanja na dnevnem redu. In ravno sedaj je tako. Ali v Avstriji nismo toliko občutni za take pomisleke. Zato smo zmajevali z glavo, ko se je govorilo o skorajšnjem razpuščenju državnega zbora. To pot se menda nismo motili. Mi poznamo sicer vrednost in ceno stereotipnim oporekanjem po oficijoznih listih in vemo, da se mnogokrat oporeka stvarjem, ki vise prav nad našo glavo; sli to pot verjamemo „Fremdenblattu“. Ta list priznava sicer, daso občine dobile ukaz, naj napravijo sezname volilcev za V. kurijo, koji seznami se porabijo svojedobno za sestavo volilnih listov. Povsem neosnovana pa je vest o razpuščenju državnega zbora že v septembru. Torej utegnemo imeti vendar-le mi prav: da v tem letu ne bode še državnozbornih volitev.

Obnovljenje pogodbe z Ogersko. Že v tem tednu prično se zopet pogajanja. Glede vprašanja o kvoti (o prispevku za ukupne stvari) še ni določeno ničesar pozitivnega.

Politika blaznosti. O shodu nemških zapupnih mož, ki se je vršil nedavno temu v Pragi in ki je sklenil resolucijo, koja se naznanja gospodom ministrom in vsemu ostalemu svetu, da nemško-liberalna stranka se odpoveduje bobnečemu naslovu „državo vzdržujoče“, in da hoče biti odslej le „nemška“, „ljudska“ in „napredna“ — o tem shodu smo že povedali svoje menenje: premenili so le našitke na uniformi, polk pa je ostal isti. V toliko se je pač premenil ta polk, da iz nekdanj krepkih mož so postali — politički marodérji. Druge razlike pa ni. Nemški liberalci ostanejo, kar so bili: posadka v trdnjavi mednarodnega kapitalizma, a vse te resolucije, ki jih sklepajo sedaj na raznih shodih, niso drugega nego vizitnice, namenjene p. n. volilcem za prihodnje — volitve.

Gospóda nemški liberalci slutijo gotovo, koliko je ura bila med volilci, in zato hite sedaj in preplavljajo političko javnost se svojimi vizitnicami. Naj pomaga, kar more! In tako so se zopet zbrali dne 5. t. m. v Brnu in sestavili so jednako vizitnico kakor popred v Pragi: da treba temeljito premeniti dosedanje taktiko, nemški poslanci naj eventualno stopijo v najostrejšo opozicijo, proglašena bodi vzajemnost vseh Nemcev v Avstriji, nemški poslanci naj skrbje, da se bode zakonodaja razvijala v svobodnostnem duhu, ostanejo naj nepremično zvesti načelu socijalne pravičnosti (To treba tako razumeti: v nemškoliberalnem narečju ne znači „socijalna pravičnost“ drugega, nego popolno svobodo izvrstnih krivonosih življev in pa neomejeno vladarstvo krutega mednarodnega kapitalizma. Op. ured.), nikdar naj se ne udajajo slabotnim kompromisom in naj se ne uklanjajo ozirom, ampak združujejo naj se v bojevito, trudoljubno, napredno stranko v obrambo narodnih, naprednih in gospodarskih zahtev naroda nemškega v Avstriji itd. itd. Slednjič izjavljajo gospodje, ki so se zbrali v Brnu, da soglašajo popolnoma z gospodi, ki so se malo popred zbrali v Pragi.

Vsled tega sklepa so zagnala židovskoliberalna glasila — v kolikor ista niso v neposrednji službi vladnih krogov — vrišč veselja. Zlasti pa se veseli glasovita „Neue Freie Presse“, da je baje napočila nova doba združenim — Židom in njih podajajem.

Kolika komedija! Komedija je bila nedavno v Pragi, komedija sedaj v Brnu. In kakor da ne bi vedeli, da stoje uprizoritelji obeh komedij za jedno in isto kuliso!! Po takem seveda so morali „doseči“ soglasje — nikdo ne dela opozicije samemu sebi in nemški liberalci tudi ne. Sicer pa trezni Nemci sami pripoznavaajo, da je vse to o-

durna komedija; znameniti list „Kreuzzeitung“ pravi celó, da je to politika blaznosti! Ta list pravi, da je propad nemške levice neizogiben, ker jej je narod nemški ohrnil hrbet, to pa zato, ker je ta stranka postala služkinja mednarodnega židovstva. Ta stranka ni bila nikdar nemškoliberalna, ampak vedno le židovsko-liberalna. Mesto pa, da bi se sedaj — pravi omenjeni list — povrnila k nemštvu in avstrijstvu, preleviti se hoče sedaj iz židovsko-liberalne v židovskodemokratsko stranko. Kako naj pomore to, tega ne more pojmiti človeški razum. — Volilci so bili nezadovoljni, ker je bila stranka prežidovska, gospóda pa hočejo zopet pridobiti iste volilce s tem, da so stranko še bolj požidovili. Da bi ozdravili jedno rano, odprli so poleg iste še drugo. To je absurdno, to je politika zblaznelosti! In jedro vsega novega nemškoliberalnega programa je to, da bodo delali opozicijo vsakemu ministerstvu, ako ne bode hotelo služiti židovstvu.

No, vse to pa so nemški levičarji delali že do sedaj in zato pravimo še jedenkrat, da je nemško-liberalni polk ostal isti, kakor je bil popred, če tudi si je nabavil nekoliko bolj „demokratskih“ in opozicijskih našitkov. Prav ima omenjeni nemški list: blazen je oni, ki se hoče rehabilitovati pred svetom s tem, da je postal — še šlabši.

Za zvezo Slovanov na Balkanu. Listu „N. Fr. Pr.“ pišejo iz Sredca, da je znani zagovornik prijateljstva med Rusijo in Bolgarijo, Cankov, izdal proglas do svojih somišljenikov, v katerem jih pozivlja, da naj se ustanovi slovansko glasilo v obrambo slovanskih interesov in suvrénstva bolgarske države.

Vladno glasilo „Novine“ piše, da je zveza med slovanskimi državami na Balkanu posledica sestanka dotičnih vladarjev v zadnjem času. Glavni smoter tej zvezi da je ta, da se mirno ohranijo sedanje meje in branijo ukupne koristi.

Ta zveza da se je sklenila pod pokroviteljstvom Rusije. A tudi Turčija nima razloga, da bi bila nezanimljiva nasproti tej zvezi.

Zadnje dni je bilo veliko hrupa po nemških listih radi vesti, da zahteva Rusija, da naj bi Bolgarska zopet vsprejela v svojo vojsko nekoliko onih bolgarskih častnikov, ki služijo sedaj v ruski vojski. Isti listi so hujskali Bolgare, češ, da Rusija hoče dobiti popolnoma v svoje roke bolgarsko vojsko ter tako porušiti samostojnost bolgarske države. Vse to kričanje je zgolj hinavstvo. Nam vsaj se zdi naravno, da se oni, za prijateljstvo z Rusijo zavzeti Bolgari, ki so morali ostaviti domovino, ko so bili napeti odnošaji med tema dvema državama, sedaj zopet povrnejo, ko so se zboljšali ti odnošaji, oziroma ko je v Bolgarski zmagal sistem, prijazen Rusiji. Današnja Bolgarska ni več ona Bolgarska iz dóbe Stambuljeva. Marsikaj je bilo tedaj zločin, kar je danes državljanska čednost za vsakega bolgarskega podanika. Kakor rečeno: nam se vidi naravno, da se dotični častniki sedaj žele povrnuti v domovino, in nič čudnega ni, ako ruska vlada podpira to njih željo. Smešno in neslano pa je, ako kdo trdi, da utegne nezavisnost Bolgarske priti v nevarnost, ako se par bolgarskih častnikov povrne na Bolgarsko.

Volitve v Belgiji. Minole nedelje so se vršile v Belgiji dopolnilne volitve v zbornico poslancev. Oddati je bilo nekaj nad 70 mandatov. Dasi je potrebnih več ožjih volitev, vendar je soditi že danes, da so katoličani obranili svojo posest nasproti združenim liberalcem in socijalnim demokratom. Večina zbornice ostane torej najbrže v katoliških rokah. Mogoče pa je tudi, da prinesejo ožje volitve za nasprotnike katoličanom nepričakovano ugodnih uspehov, potem bi se seveda utegnili razbiti dosedanja večina in bi moralo ministerstvo odstopiti.

Iz zbornice italijanske. Nulla dies sine linea — govorniki laške irredente so neprestano na delu. Bolj ko se trudi oficijelna Italija, da bi uverila svet, kako lojalni in iskreni so odnošaji med vsemi tremi udeležniki trozveze, tem odločneje napadajo irredentovci Avstrijo. Tudi včeraj se je ponovil ta prizor. Znana poslanca Imbriani in Barzilai sta napadala vlado, kako je mogla dopustiti, da so nekoji italijanski častniki vsprejeli avstrijske dekoracije. Vojni minister se je sicer trudil kakor je vedel in znal, da bi uveril poslanca, da so do-

tčni častniki — vzlic avstrijskim dekoracijam — vsejedno zvesti služabniki Italije, toda Imbriani je zagotovil, da ga ministrov odgovor ni zadovoljil. Irredentovci sploh niso zadovoljni z ničemer, kar prihaja iz Avstrije.

Položenje na otoku Kreta. Pogajanja med turško vlado in ustaši nočejo z mesta. Poslednjim ne zadoščajo predlogi za reforme, kakor jih je stavila turška vlada. Vlasti seveda podpirajo kolikor le možno nastojanja Turčije za pomirjenje. Zastopniki teh vlasti v Atenah so priobčili grški vladi, da bi ustaši izgubili vse simpatije, ako ne vsprejmó predlogov Turčije in ako ne bi posnemali vzgled turške vojske, ki je dobila nalog, da morajo prestati vsa sovražna podjetja. Zastopniki vlasti so naprosili grško vlado, naj upliva na ustaše v tem zmislu. Zastopnik Rusije je imel dolg pogovor z grškim kraljem. Pogoji Krečanov so bistveno nastopni: otok bodi nezavisen v gospodarskem pogledu; dohodki na carini se morajo stekati v blagajno otoka; tribut sultanu se bode nabiral iz posebnega davka; guvernerjem imenuje porta kojega krščana, ki pa bode imel pravico ulagati svoj „veto“ proti sklepom narodne zbornice.

Armenske kroge v Mali Aziji je zelo iznenadilo povelje turške vlade, s katerim se določa, da se morajo pomoriti vsi Armenci, katerim se je dokazalo, da so izvršili v zadnjih nemirih kak umor. Pet Armencev je v zadnjih dneh že doletela taka kazen in sedaj ima pripravljenih turška vlada še najmanj takih žrtev, ki bodo morale nasititi krvoločnost Turčinov. Ta korak turške vlade je prebivalstvo razburil tembolj, ker se v turškem glavnem mestu že več let niso izvršile jednake sodbe, posebno pa zato, ker ni obsojen na smrt nobeden mohamedanski zločinec, akoravno so se ti v zadnjih nemirih najbolj odlikovali po svojih krvoločnih činih. To je torej zopet nov dokaz o nepravčnosti turške vlade. Nemohamedanci se obsojajo, med tem ko se velikim zločincem izlamskega veroizpovedanja niti las ne zakrivi. V takih okolištinah se torej nikakor ne moremo čuditi, ako od dne do dne bolj raste nezadovoljnost med ondotnimi kristijani, ki se niti braniti ne smejo, ako jih napadajo bojaželjni Turčini. S takimi naredbami turška vlada pač ne uduši splošne razburjenosti, marveč jo bode le še bolj pomnoževala tako dolgo, dokler ne navstane splošna revolucija.

„Slovenec“.

Različne vesti.

Za Cirilo-Metodov dar so darovali ženski podružnici: č. g. A. Furlan 4 K., gospodičini Nemka in Marija Sedlar po eno krono.

Notarski izpit je napravil te dni na višem deželnem sodišču v Trstu gospod Artur Lokar iz Ajdovščine. Isti je usposobljen za poslovanje v slovenskem, nemškem in italijanskem jeziku. Čestitamo najiskreneje.

Kako oddaja podjetja naša mestna delegacija. Dne 5. junija t. l. imelo se je oddati pri tukajšnjem magistratu na javni dražbi podjetje razširjenja proseškega pokopališča najboljšemu ponudniku. Vsklicna cena je bila 5200 gold. Zglasila sta se dva ponudnika: dobro poznani, spretni in izkušeni podjetnik stavbarskih in sličnih del, tukajšnji občan stare korenine, g. S. M. ter neki Pierantonio Piccin, italijanski podanik, še podvržen vojaški dolžnosti v svoji domovini, brez vsakega vsposobljenja za taka dela, in ki je bil še pred tremi ali štirimi leti — težak!!!

Prvi, domačin S. M., ponudil je 5%no znižanje vskladne cene, a g. Piccin le 3,26%no znižanje. Vsakdo bi bil pričakoval, da vdobi prednost ceneji pred dražjim, domačin pred tujcem, spretnejši pred manj spretnim, veščak pred novincem. Toda zgodilo se je narobe. Naša slavna delegacija vsprejela je manj ugodno ponudbo Italijana Piccin-a.

Tako znajo podpirati naši mestni očetje ljudi, ki so jim priljubljeni in ki prihajajo iz priljubljene — da-si ne obljubljenе — jim dežele. A za korist občine imajo prav malo očetovske skrbi. Davkoplačevalci naj pa zalagajo za njihove muhe!

Ne čudili bi se, če bi se zahtevalo od vseh podjetnikov občinskih del — italijansko podaništvo.

Ali ni nobene pomoči proti takemu gospodarstvu!?

Carska dvojica na Dunaju. Dodatno se je določilo v programu za slavnosti, da bode tudi velika vojaška parada.

Odlikovanje iz Črne Gore. Z Reke pišejo: Črnogorski knez je podelil Matku Pollichu (Polič), ravnatelju ogersko-hrvatske parobrodne družbe Danilov red. S tem odlikovanjem izraža knez Nikola svoje priznanje na posebnih uslugah, ki jih je omenjeni gospod izkazal knežji obitelji povodom potovanja iste.

Izlet v Devin. Na drugem mestu objavljamo danes vsopred izleta v Devin. Po istem morejo soditi naši čitatelji, da je poskrbljeno vse potrebno za zabavo in razveseljevanje izletnikov. Že vožnja po morju, zlasti pa zvečer ob zvokih dobre glasbe, je vredna, da se odzove kdor le more, Sokolovemu pozivu. A tudi v Devinu, v jako prikladnih prostorih g. Plesa, razvije se — to rečemo lahko že danes — lepa zabava. Zanimanje za ta izlet pa mora biti tem večje, ker si v Devinu posežemo v roke z brati z Goriškega. Naglašati pa moramo, da je v onih 80 nvč., koje je plačati za listek, **všeteta že ustopnina na veselico v Devinu.** Vožnja bode stala torej pravo za pravo le 60 nvč. Ustopnino za veselico je društvo moralo določiti, ker so mu stroški ogromno narasli vsled najetja godbe; a prišla se je ista koj k vožnjini, da se tako izletniki osvobodijo vseh poznejših nadlegovanj. Onim torej, ki se ne pripeljejo v Devin s parnikom, oziroma, ki se ne bodo mogli izkazati z voznim listkom, plačati bode v Devinu ustopnino 20 nvč.

Peveko društvo „Hajdrih“ na Proseku priredi dne 2. avgusta veselico na planem. Program tej veselici priobči se pravočasno.

Društvo tržaških črkostavcev imelo je pred sinočnem svoj naznanjeni izredni občni zbor v Malyjevi dvorani. Namen zborovanju bilo je razpravljanje o nedeljskem počitku in s tem počitkom v zvezi stoječimi ponedeljskimi listi. Zbor je sklenil resolucijo, ki izraža željo, da bi lastniki tiskarn dovolili časnikarskim črkostavcem za nedeljo vsaj 36 ur počitka. Ako lastniki tiskarn privolijo v to, potem morajo seveda povsem odpasti ponedeljski listi.

Iz Sv. Križa na Vipavskem. V našem mesteci vladati med otroci nalezljivi bolezní dávice in škrlatica, tako, da se je moral šolski pouk pretrgati. Doslej je umrlo že troje otrok.

Radi dolgotrajnega mokrotnega vremena je delo na polji zaostalo in se ob lepem vremenu vsak puli za delavce, ki se plačujejo nenavadno drago. Košnja je že pričela in bode letos kaj bogata; nasproti pa je moča škodovala trti, da ni več tolikega upanja v bogato trgatve, kakor je bilo ob cvetji. Letos se je zgodaj prikazala peronospora, a pred cvetjem ni nikdo škropil radi deževja in pomanjkanja časa; zamujeno se pridno nadomešča. Nekaj let sém ni bilo treba žvepljati trt, ker se je o fidium le redko kje prikazal; letos pa je treba zopet poiskati mehove ter pridno žvepljati, da se prežene škodljiva gljivica.

Z Goriškega. Pišejo nam: Deželni odbor goriški je te dni z okrožnico naznanil vsem županstvom sklep c. k. deželnega šol. sveta od dne 18. maja t. l., s katerim sklepom je učiteljem z zaključkom tega leta prepovedano sprejemati in opravljati službo občinskega tajnika — in sicer iz razloga, da šola potrebuje celega moža. Res je, da šola potrebuje cele moze, kateri morajo vse svoje moči posvetiti šoli, ako hočejo zadoščevati strogim zahtevam šol. zakonov in š. oblastnij. Res pa je tudi, da cel mož potrebuje tudi cele plače, katera pa ne sestoji v 400 gld., s katerimi je pač nemogoče preživljati stanu primerno sebe in družino. Učiteljske plače na Goriškem so v Avstriji razmeroma najslabše in da so učitelji zamogli izhajati kolikor toliko, morali so sprejemati postranske službe. Poleg orgljavstva je edino tajništvo primerno in zdatno zljajševalo bedo mnogim učiteljem. Zdaj se je prepovedalo tajništvo, kmalu pride na vrsto tudi orgljavstvo, katero s poučevanjem petja še bolj porablja učit. moči kakor tajništvo. Tako ostane šoli cel mož — a ta bo lačen. Ali bo to v veči prid šoli, naj premišluje oni, v katerega področje spada.

Ali zgane to vse učiteljstvo na Goriškem na skupen korak, ne moremo prerokovati.

V sveto dolžnost pa si štejemo spregovoriti par besedi do mlajših učiteljev na Goriškem, do

učiteljsčnikov ter do roditeljev, ki imajo mladeniče, katere namerujejo poslati na učiteljsče.

Slep je učitelj, ako še ostane v tej deželi, ako le še zamore preseliti se drugam — posebno na Štajarsko, kjer je razpisanih veliko služeb in kjer se za učiteljstvo mnogo bolj skrbi kakor pri nas. Mlajše učiteljstvo in učiteljsčniki — na Štajersko!

Roditelji pa, ne pregrešujte se nad svojimi otroci s tem, da bi jih pošiljali na učiteljsče; preskrbite jim boljše prihodnosti; pošiljajte jih raje v rokodelstvo, katero bolj preživlja pridnega in delavnega moža, kakor pa učiteljska služba na Goriškem. Učitelj je težak — v gosposki suknji.

Iz Hrvatske. (Kongres hrvatskih vseučiliščnikov v Oseku.) Program za shod hrvatskih vseučiliščnikov, ki bode dne 16., 17. in 18. t. m. v Oseku, je že določen. Na dnevnem redu bode med drugim razprava o organizaciji hrvatskega dijaštva in o ustanovitvi dijaškega glasila, o delovanju družbe sv. Cirila in Metoda ter posvetovanje o načinu, kako naj dijaštvo povzdigne to družbo, o naobraževanju mladeži obojega spola na srednjih in visokih šolah na Hrvatskem, o načinu, kako bi bilo možno povzdigniti splošno ljudsko naobrazbo, in o odnosajih hrvatskega dijaštva nasproti drugim društvom v državi.

Shod hrvatskih katehetov bode letos dne 4. in 5. avgusta v Splitu. Splitski biskup Filip Nakić privolil je v to jako ljubeznivim pismom.

Strašna nesreča v mlinu „Economo“. Tu podajemo nekoliko približnih vesti o nesreči v tukajšnjem mlinu „Economo“, ki se je pripetila vsled eksplozije, kakor smo to na kratko omenili že v poslednjem izdanju.

V zgradbi poleg zaloge žita je sobana, kjer se nabira prah, ki prihaja od žita, vsipajočega se po širnih lesenih cevih. Ker ta prah vskipuje, nabirajo se v tej — popolnoma temni, hermetično zapiti — sobani strupeni plini, in prah sam ob sebi je tudi strašno eksploziven. Vsake 4 tedne jedenkrat pobirajo delavci ta prah. Ker pa je dvorana, kakor rečeno, povsem temna, imajo delavci ob tem poslu varnostne svetiljke, kajti odprta luč bi neizogibno povzročila eksplozijo. Predvčerajšnjim zjutraj šli so čistiti to sobano pod vodstvom načelnika Ivana Hvastje ti-le delavci: 42letni Josip Pahor, 50letni Jakob Depaulis, 26letni Fran Dodič, 31letni Matej Bizjak in 30letni Avgust Montanari. Pahor in Depaulis šla sta grabiti prah v vrečo, drugi pa so ostali zdolej in vsprejemali prahom napolnjene žaklje. V tem je hkrati pretresla strašna eksplozija vse poslopje in hipoma bila je vsa sobana v ognju. (Pravi vzrok eksploziji še ni znan; bržkone je bila koja svetiljka kaj pokvarjena, da je prišel plin v dotiko s plamenom). Srečni oni, ki so stali nekoliko v ozadju, kajti izvzemši Hvastjo in Montanarija bili so vsi omenjeni delavci v ognju, liki žive baklje. Prihiti so tovariši v pomoč, gasilci mlina, in za njimi mestni gasilci so po velikem trudu pogasili ogenj. Delo v mlinu so takoj ustavili. Škode je okolo 80 000 gld., toda ista je pokrita zavarovanji.

Izmed ponesrečenih bil je najhujše prizadet ubogi Pahor. Ožgano meso se mu je kar lupilo od trupla! Siromak je umrl še istega dne ob 1½ uri pop. Ob 4¼ pop. rešila je smrt Depaulisa strašnih bolečin, za Dodiča pa je le malo nadeje, da oždravi. — V bolnišnici dogajali so se srce pretrepujoči prizori, ko so prihajale žene in otroci ubogih umirajočih nesrečnežev k posteljam svojih dragih! Gosp. Economo se je mudil več časa v bolnišnici. Dal je umeti, da bode skrbel za obitelji ponesrečenih. Delavci nabirajo medsebojno za pogreb svojih ponesrečenih tovarišev.

Umevno je, da so bili popoldne, ko je delo zopet pričelo, vsi delavci jako pobiti in otožni. Sleherni je obžaloval nesrečne svoje tovariše, mislé si: Kako lahko bi bila tudi tebe za lela strašna smrt! In kaj bi bilo potem iz ubogih tvojih otrok?

Nesreča v novem pristanišču. Predvčerajšnjem popoldne je bil 15letni Josip Kravnovič, službujoči pri tvrcki Josip Luzzatto, ulica delle Poste vecchie št. 4, v novem pristanišču, da povzdigne v skladišču št. 24 za svojega gospodarja balo praznih vreč. Deček je v drugem nadstropju skladišča nepremišljeno stopil na hidravliško napravo za vadigovanje blaga. V istem tre-

Lastnik konsorcij lista „Edinost“. Izdavatelj in odgovorni urednik: **Fran Godnik**. — Tiskarna Dolenc v Trstu.